

#מוגנים - שבוע מערכת החינוך בנושא פגיעות מיניות ברשת – מניעה, זיהוי והתמודדות

אכתה לצוות החינוכי

לצוותי החינוך שלום רב,

כבכל שנה, גם בשנת הלימודים תשע"ט נציין בחודש ינואר את "שבוע מערכת החינוך למניעת פגיעות מיניות בילדים ובבני הנוער". בשבוע זה אנו ממקדים ומעלים לסדר היום את השיח המתקיים בכל ימות השנה כבשגרה במסגרת שיעורי כישורי חיים, שיח שמטרתו הגברת הידע והמודעות לגבי מצבי פגיעה, התעללות וניצול ועידוד השיתוף במצבי מצוקה, כמו גם עידוד הפנייה לעזרה.

השנה בחרנו לעסוק בתופעות השונות של הטרדה ופגיעה מינית ברשת האינטרנט, העולמים להתרחש בקרב ילדים ובני נוער ואנו נחשפים אליהם בתקשורת, ברשתות החברתיות ובשיח הציבורי. הילדים ובני הנוער עושים שימוש רב ברשת האינטרנט. הם מתקשרים באמצעותה כהמשך טבעי של החיים האישיים והחברתיים המתקיימים פנים אל פנים, בשליחת מסרים וקבלתם, במשחק ובלמידה. מסכי המחשב והמכשירים הניידים ממלאים את עיקר זמנם של ילדינו ומהווים עבורם ערוץ תקשורת משמעותי, דרכו הם מצויים במגע עם בני גילם ועם אחרים, נחשפים למידע ומשתפים בו. ערוץ זה הוא חלק בלתי נפרד מהמציאות וטומן בחובו הזדמנויות רבות ללמידה, לחיברות ולהתפתחות הפרט.

לצד זאת, המאפיינים המיוחדים של הגלישה באתרים והשיח ברשתות החברתיות – אנונימיות, מהירות תגובה, הפצה המונית ומיידית, והיעדר נוכחות מבוגרים, עשויים להעמיד את הילדים ובני הנוער בפני מצבים מורכבים, לא תואמי גיל ובפני מצבי סיכון. מצבי הסיכון

כוללים חשיפה לתכנים לא מותאמי גיל, חשיפה לשיח בעל גוון מיני לא מותאם, ביוש ואף למצבים של פגיעה וניצול – הן בקרב בני גילם והן מצד מבוגרים, פדופילים ועברייני מין ברשת.

לפגיעה מינית מקוונת המתרחשת באמצעות הרשת היבטים ייחודיים, אך חשוב להדגיש כי היא שקולה לפגיעה מינית במרחב הפיזי. הרשת משמשת פלטפורמה לכינון הפגיעה ולהפצתה, אך לחשיפה לתכנים ולמעשים מיניים, לאלימות, לתוקפנות ולניצול שבפגיעה מצטרפות תחושות קשות של אשמה, בושה ואכזבה, ניצול והתנפצות של חלום והבטחות – כל אלו בעולם האמיתי.

מחקרים מצביעים על כך שבמרבית מקרי הפגיעה, לבני הנוער קושי בלדווח ולקבל עזרה מהמבוגרים המשמעותיים שבחיייהם, מורים והורים (היימן ואחרים, 2014).

נוכחות הרשת בחיי הילדים ובני הנוער, ומחיר החשיפה לפגיעה על תכניה המיניים, מדגישים את החשיבות העצומה שיש לנו, צוותי החינוך, בניהול שיח עם התלמידים לגבי פגיעה ברשת ולגבי הסיכונים הטמונים בה. שיח כזה, המתקיים במסגרת מערכת יחסים שיש בה פתיחות, אמון, נכונות לשתף ולהסתייע, יאפשר גילוי פגיעות ושיתוף במצבי מצוקה וניצול ברשת. מבוגרים משמעותיים המנהלים עם התלמידים בשגרה שיח עקבי בנושאים מורכבים יבססו מרחב מוגן להעברת מסרים של שמירה עצמית, מניעת פגיעה ופיתוח אמפטיה ואחריות חברתית.

במקרי פגיעה לרבות פגיעה מינית ברשת יש לפנות ליועצ/ת, לפסיכולוג/ית בית הספר ולמנהל/ת ביה"ס.

לקראת שבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית מפורסמים מערכי שיעור חדשים לשעת כישורי חיים לשימושכם. חומרים אלו מותאמים לשכבות הגיל השונות, לבתי הספר הממלכתיים, לחמ"ד, לחברה הערבית ולחינוך המיוחד.

אני תקווה כי שיעורים אלו יסייעו לכם לבסס את השיח הממוקד במניעת פגיעה מינית ברשת, בשבוע זה בפרט ולאורך השנה בכלל.

בברכה,

איריס (מנדה) בן יעקב
מנהלת היחידה למיניות ומניעת פגיעה מינית בילדים ובני נוער.
השירות הפסיכולוגי ייעוצי

מסרים חשובים לתלמידים:

- לפגיעה מינית מקוונת השלכות חמורות על הנפגע. הוא עלול לחוות מצוקה ורגשות תסכול, דיכאון וכעס ופגיעה בהערכה עצמית.
- תמונות שעולות לרשת עלולות לעבור הלאה. ברגע שהפצנו אותן, אין לנו שליטה על המקומות אליהם הן יגיעו. לכן יש לשקול לפני מעשה.
- לכל אדם זכות פרטיות. אל תפגע/י בזכותו של אדם אחר בגלל סקרנות טבעית, בהפצת תמונה אינטימית שהגיעה אליך ובחיפוש אחר תמונות אינטימיות של אחרים..
- קשר בריא הוא קשר שיש בו הדדיות ומחויבות למניעת פגיעה וצער לאחר. לכן, אל תבקש/י תמונות אינטימיות ואל תשלח/י תמונות אינטימיות שלך.
- ברגע שתמונה/סרטון נשלחים הם אינם במרחב הפרטי יותר. כאשר מבקשים ממך לשלוח תמונה אינטימית ברשת – זוהי נורה אדומה ואזהרת סכנה!
- הפצת תמונות שיש בהן עירום או יחסי מין היא עבירה פלילית. זה אינו מעשה קונדס או חלק מהליך של חיזור.
- על פי חוק הסרטונים (הרחבה לחוק למניעת הטרדה מינית תשנ"ח-1998) – פרסום תצלום, סרטון או הקלטה של אדם המתמקד במיניותו, בנסיבות שבהן הפרסום עלול השפיל את האדם או לבזותו ולא ניתנה הסכמתו לפרסום, מהווה הטרדה מינית. האיסור לפרסם או להפיץ תמונות בעלי אופי מיני אינו חל רק על מי שצילם אותם, אלא גם על מי שקיבל אותם לידי.
- המבוגרים לא תמיד נמצאים ברשת. מי שנמצא שם ויכול לזהות מצבים של פגיעה הם אתם עצמכם. לכן, נסו לפתח מודעות ומיומנות של שומרי סף, היו ערניים ודעו לזהות מצבי פגיעה בכם ובחבריכם. דיווח על פגיעה אינו הלשנה אלא הצלה.
- פנייה לעזרה יכולה להיות קריטית עבור מי שנפגע ומי שפוגע כאחד. שניהם זקוקים לעזרה לשם הפסקת ההתנהגות הפוגעת.

כל זמן הוא הזמן הנכון להתלונן על הפגיעה!

אפשר וצריך לפנות לעזרה, בכל שלב בתהליך הפגיעה:

אם הצלחתם לזהות מראש שזו פגיעה ומנעתם אותה – חשוב לשתף כדי לקבל עידוד ותמיכה וכדי לוודא שאותו אדם לא יפגע באחרים.

אם הפגיעה מתרחשת כעת ואתם או מישהו/י שאתם מכירים נתונים עכשיו לאיום,

סחיטה, פיתוי או פגיעה פיזית – חשוב לשתף כדי לעצור את הפגיעה, לשמור עליכם ולמנוע מהפוגע להמשיך לפגוע.

אם הפגיעה הסתיימה – חשוב לשתף כדי שתוכלו לקבל תמיכה ועזרה וכדי למנוע מאותו אדם לפגוע באחרים.

סוגי פגיעות מיניות ברשת:

- א. התבטאויות גסות בווטסאפ, העלבות והטרדות מיניות**
- ב. צילום תמונות/סרטונים אינטימיים ללא ידיעת המצולם ו/או ללא הסכמתו**
- ג. הפצת תמונות/סרטונים אינטימיים ללא ידיעת המצולם ו/או ללא הסכמתו**
- ד. צילום והפצה עצמית של תמונות או סרטונים בעלי תוכן אינטימי**
- ה. הפצת תמונות/סרטונים בעלי תוכן פורנוגרפי של אנשים זרים/לא מוכרים ללא רשות המקבל.**
- ו. החזקה והפצה של חומרים פורנוגרפיים בהם מצולמים קטינים.**
- ז. סקסטורשין – סחיטה באיומים על בסיס תמונות, סרטונים או טקסטים בעלי אופי מיני.**
- ח. פדופיליה ברשת – יצירת קשר עם קטינים בפרופיל מזויף, תוך פיתוי ושכנוע להצטלם/ לשלוח צילומים/ לבצע בעצמם מעשים מיניים למול מצלמה.**
- ט. קביעת מפגשים עם קטינים דרך הרשת בעזרת פרופיל מזויף לצורך פגיעה מינית בהם.**
- י. עבירות אינוס/ מעשה סדום/ מעשה מגונה ברשת – (החוק בנושא אונוס, מעשה סדום ומעשה מגונה תקף גם לגבי פגיעה ברשת).**
- יא. שידול לזנות דרך הרשת**

כתובות לפניה לעזרה: בעברית ובערבית

מידע על המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת - מוקד 105

קישורים לחוזרי מנכ"ל רלוונטיים –

חוזר מנכ"ל קידום אקלים בטוח והתמודדות אירועי עם אלימות תשע"ה – 2015, פרקים

העוסקים בפגיעה מקוונת:

• פרק 3.3 עמ' 133-138.

• פרק 5.3.3 (החינוך המיוחד) עמ' 133-138.